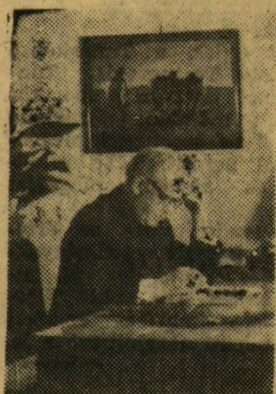

Harminc év után

Látogatás dr. Ábrahám Ambrus akadémikusnál

A József Attila Tudományegyetem Általános Állattani és Biológiai Intézete egyiké az egyetlen legszebb, szemléltető eszközökben leggazdagabb intézményeinek. Az intézet vezetője és munkatársai az idegrendszer törvényszerűségeit vizsgálják — az egész állatvilágra kiterjedően. Egy docens, három adjunktus, két tudományos munkatárs, két asszisztens, egy tanársegéd s egy gyakornok vesz részt ebben az országosan egyedülálló munkában, dr. Ábrahám Ambrus akadémikus, az intézet igazgató professzora irányításával.

A közelmúltban volt harminc esztendeje annak, hogy Ábrahám professzort Szegedre helyezték. Azóta itt, az intézet falai közt tevékenykedik, oktat, kutat, s intézetet igazgat. A legutóbbi

időben mind gyakrabban szakította meg több irányú tevékenységét egy-egy külföldi tanulmányút vagy biológuskongresszuson való részvétel: 1956-ban Romániában járt tanulmányúton, 1957-ben részt vett Londonban, a Harvey halála 300. évfordulója alkalmából rendezett kongresszuson — 1959-ben Indiába utazott, ahol öt előadást tartott az Indiai Természettudományi Kongresszuson —, 1960-ban Bécsben részt vett a XI. Nemzetközi Entomológiai Kongresszuson, majd Brüsszelbe utazott ugyanebben az esztendőben, hogy egy, az emlősökkel foglalkozó nemzetközi symposionon vegyen részt. 1963-ban is megfordult Brüsszelben, mint a magyar kutatók egyik képviselője az Európai Endokrinológiai Kongresszuson, ugyanebben az évben Szófiában járt a Nemzetközi Szöveteti Symposiumon, — sőt, mint a Royal Society vendége, az angliai Edinburghban, Aberdinben, Londonban és Cambridgeben tettett képez előadásokat tartott idegrendszerrel kapcsolatos kutatásairól. Ez év júliusában is járt Londonban, a XII. Nemzetközi Állattani Kongresszuson, ahol „Hisztológiai és hisztokémiai tanulmányok a csikbogar agyvelejében” címmel tartott előadást. Ez év augusztusában Frankfurtban vett részt a II. Citokémiai és Hisztokémiai Kongresszuson;

itt az idegrendszer váladéktermelésével összefüggő problémákról adott elő.

Talán úgy tűnik e gazdag utazási felsorolás láttán, mintha az utóbbi években nem is lett volna elég ideje Ábrahám professzornak a tudományos munkára, — holott épp ezekben az években summázta 1932. óta folyó kutatómunkája eredményeit egy ragyogó kivitellű, nyomdatechnikailag is páratlan, német nyelven megjelent, 217 eredeti ábrát — részben eredeti, színes fényképet — tartalmazó, 458 oldalnyi könyvben, mely az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg 1964. októberében. A könyv címe: „A gerincesek szívének és vér-eredényeinek mikroszkopikus beidegzése”.

— Az idegeknek a szív-falhoz való kapcsolódását vizsgálja főként a könyv — mondja —, valamint azoknak a receptoroknak a működését, melyek a nagy ütőerek — az aorta, a fej-ütőér, a tüdő-ütőér s a vese-ütőér — falában működnek. E pressoreceptorok három különlegesen érzékeny csoportját mutatom be a könyvben: az egyik az aorta-ívben, a másik a belső fej-ütőérnek a törve falában, a harmadik a vese ütőérében helyezkedik el. Mindhárom rendkívül finom mérlegként működik a vérnyomás megérzésében. A két feji ütőér szétágazásánál van a kemo-receptorok legnagyobb telepe. Ezek igen bonyolult rost-rendszerek, melyek az őket behálózó hajszálerek falán keresztül a vér oxigén, illetve szénadtartalmát érzik meg, ennek alapján jelzéseket küldenek a nyúlt-agyi központba, s a lélegző központot fokozottabb működésre készítik, ha a vér széndioxid tartalma a szokásosnál magasabbra emelkedik.

A kollégák elismerése nyilván újabb művek megírására serkenti a 30 esztendőre városunkban oktató és kutató professzort.

D. E.

Gyógyszerellátás — nagyban

Az Orvostudományi Egyetem gyógyszer-tárában

Hosszan elnyúló folyosó — két végében raktárakkal, hivatali helyiségekkel, laboratóriumokkal. Aránylag nagy alapterület, — kevés, praktikus célokra felhasználható helyiség. A legnagyobb laboratóriumi szoba mennyezetén méternyi átmérőjű folt árulkodik a gyakori beázásról... A Szegedi Orvostudományi Egyetem gyógyszer-tárában vagyunk, annak az intézetnek napi munkáját szemlélgetve, mely az összes klinika és elméleti intézet gyógyszerrel való ellátását végzi — nyolc okleveles gyógyszerész és tíz más alkalmazott szorgalmas munkájával. Konvenciózus udvariasság nélkül állítható, hogy ez a munkaközpont szorgalmasan jelentősen nőtt a klinikák agylétszáma s az elméleti intézetek igénye is az évek során — s ma már, önköltségi áron számítva, havi 600 ezer forint értékű gyógyszer az intézmény „forgalma”. Ot-hat év óta műszer-ellátottság tekintetében jelentős fejlődés állapítható meg — autoklávok, szárítószekrények, új elektromos mérőköszülékek kerültek az intézethez, s a dolgozók is ésszerűsítettek, s gyarapították a praktikus munkaeszközök számát. Egyik legszellemesebb, saját készítésű készülékük a csírszegény környezetben készítenő oldatok számára konstruált steril-fülke; ők állították össze a desztillált víz s mentesítését szolgáló, nagyobb készüléket is, melyet a hosszú folyosó egyik szegletében helyeztek el.

Nagy a zsúfoltság

Az intézet munkatársainak tevékenysége igen sokrétű: tabletták, injekciók, különféle máj-gyógyszerek, infúzió készítése, szállítása. Receptúrális tevékenységet folytatnak, sőt kísérletes közlemények publikálására is futja erejükből.

— Azt hiszem, önteltség nélkül állítható, — jegyzi meg kalauzunk, az intézet vezetője, dr. Fröhlich András adjunktus, — hogy a gyógyszer-tár megfelelően teljesíti feladatát. Teljesen elégedettek azonban csak 4—5 év múlva lehetünk, amikor a remélhetően új, korszerű helyezékek el az intézetet. Az új otthonban remélhetőleg a mostaninál kevésbé zsúfoltság magisztrális raktárunk lesz, megfelelő

állványzattal, a raktározási felület jelentős növelésével. Több laboratóriumi helyiségre is szükség lenne; jelenleg például nem rendelkezünk kenőcs-készítő laborral — a kenőcsöket az analitikai labor állítjuk elő. Az új otthon elnyerése annál is indokoltabb, mivel feladatunk egyre nő; az említett feladatokon kívül be kell töltenünk azt is, mely a kórházi főgyógyszerek továbbképzése tekintetében ránk hárul.

— Érthetően az officinát építették a legféltettebbre annak idején, tekintve, hogy akkoriban a receptúrális tevékenység volt a jelentősebb — jegyzi meg magyarázólag Fröhlich adjunktus.

— Készítenek-e olyan gyógyszert, melyet gyárilag nem állítanak elő?

— Hogyne, főként olyanokat, melyeknek gyári előállítása nem lenne gazdaságos; például 8%-os nátriumhidrocarbonát injekciókat. Egyébként azzal, hogy a kiadott gyógyszerek jelentős százalékát saját magunk készítjük, mintegy évi fél millió forintot takarítunk meg a népgazdaságnak.

A gyógyszer-érvérvék érdekében

— Milyen irányú kutatótevékenységet folytatnak?

— Egyebek között közreműködünk annak vizsgálatában, hogy a főlegesen, ok nélkül szedett gyógyszerek mily mérvű kárt képesek okozni a szervezetnek. Tudvalevően jónéhány ember-társunk valóságos gyógyszer-faló örületben szenved, újabb és újabb gyógyszert hajkurásznak, szereznek be és fogyasztanak egységek — minden indok nélkül. Megdöbbentő, milyen rombolást végeznek ezzel saját szervezetükben, s mennyire vétenek egészségük ellen. Nem ártana az ilyen irányú felvilágosító munkából a sajtónak is kivennie részét.

Ebben valóban egyet kell értenünk... Azzal a kíváncsággal búcsúznak, hogy mielőbb megérdemelt, új otthonukban szeretnénk köszönteni a központi gyógyszer-tári fardadhatatlan munkatársait.

Az őszinteség kötelességével

A NEHÉZ EMBEREK BEMUTATÓJA KAPCSÁN

November 14-én, a Szabadság mozi látogatói a legőszintébb magyar film vetítésének lehettek szeméssé fültnél.

A lapokban már napvilágot látták a különböző állásfoglalású kritikák Kovács András alkotásáról. Nem akarok versengeni hivatalos tolforgatókkal, valószínűleg nem is tudok: inkább a vetítés utóhatásaként fámadt gondolataimat, benyomásaimat szeretném közreadni.

Egy cikksorozat nyomán

A film a Népszabadság „Lehet-e nálunk érvényesülni” című cikksorozata alapján készült. Olyan találmányokról szól, amelyeknek nagy népgazdasági jelentősége nyilvánvaló, mégis szakmai féltékenység, nemtörődomség, sértettség és még ki tudja milyen okok következtében csak hosszú idők múltán kerülnek megvalósításra, ha egyáltalán megvalósulnak.

Öt ilyen epizódot láttunk. Utána vitatkoztunk. S ez a vita legalább annyira tettett, mint maga a film. A jelenlévő rendező örömmel tapasztalta, hogy a résztvevők kivétel nélkül jónak tartják a művet, megértik, mit akar elmondani.

Egyre-másra vetődtek fel a kérdések a cinema varietéról, a kifejezési eszközökről, az ábrázolásmódról, de főképpen a tartalomról. Az egyik felszólaló kifogásolta, hogy Kovács csak az egyik, a jó oldalt ábrázolta. A gán-csoskodókat nem szóltatta meg.

Ezzel kapcsolatban szeretném idézni az egyik feltalálót, Heller szavait, amelyeket jobb híján Mesterházi Lajos a Népszabadságban megjelent kritikájából idézek: „A feltaláló mindenképpen kényelmetlen ember. Még saját magának is kényelmetlen. Hat még annak, akit találmánya bírái. És az úgynevezett illetékes személy! Ha támogatja, és rossz a találmány, ő kap ki, nem a feltaláló. Ha jó a találmány, ő kap ki, mert miért nem találta már ki előbb,

vagy miért nem támogatta mindjárt és jobban... Legjobb eset, ha nem kap ki. Mi érdeke fűződik hát hozzá, hogy a találmányt ne hallgassák agyon.” Igen, az „agyonhallgatók” és az úgynevezett „illetékes személy”. Az illetékes nem vállalja a kockázatot. S amíg dilemmázik, vállalja, ne vállalja, addig Nyugaton régen bevezetik és sikerrel alkalmazzák, mint ahogy számos esetben meg is történt.

Valóban nem lehet csak személyekről beszélni. Itt másról, többről van szó. Még most, 1964-ben sem beszélünk mindig őszintén. Még mindig a Horthy-korszak emléke kísért, még mindig hat a személyi kultusz káros hatása.

Érdek, vagy önzetlenség?

A párt már régen kimondta, és a XX. XXII. kongresszus után még nyomatékosabban kifejtette, hogy az embereket érdekeltté kell tenni a termelésben. A szocializmust, a kommunizmust csak anyagilag elégedett emberekkel lehet felépíteni.

Körülményeink, viselkedésünk, öltözködésünk már régóta ebből a szellemből fakadnak, de gondolataink...

A film egyik mérnöke nem fogad el pénzt találmányáért. A másik szerezket kap. Melyik álláspont helyes? Ha az ember fiatal hűszives, családtalan, csak tanuinja kell, az előbbre szavaz. A megállapodott, családost és mindemellett őszinte, segítőkész ember erősen meggondolja a választ. Természetesen az örök hűszives feltalálókat jobban tiszteljük. A másik típus, a többség igenis pénzért alkot, azért, hogy ne csak a társadalom éljen jobban, hanem ő is, ne csak más évezze az életet, ő is. És ez az álláspont is helyes!

A kapitalista országokban csak a farkasok érvényesülnek. Az: aki jobbra-balra rug, letaposza a többit, önző, akinek a pénz a hite.

A mi feltalálónk is rugnak jobbra is, balra is. De nem azért, hogy elnyomják, hanem azért, hogy felemeljék embertársait.

Az anket során feltették a kérdést, vajon gyávák-e az „illetékesek”, a farkasok bátrak-e? (Tudniillik a kapitalizmusban a gyávák elbuknak?)

A rendező kifejtette, hogy „ezek az emberek esetleg más esetben pozitív szerepet töltenek be.”

De ezt a pozitív szerepet egy másik ember nem vihetné volna végbe? Mesterházi említett cikkében írja, hogy „magyar szakemberek lebeszéltek az angolokat, hogy 600 ezer fontért (40 millió forint) megvegyék Magyarországtól a görögöket szabaldalmát. A nyilvános szakmai bemutatóra elsikkadtak a meghívók, a második bemutató előtti éjszakán leégtek a gépek.” Végül is megvásárolták a találmányt, bevezették, nagy sikerrel alkalmazták. Ez nem is lenne baj. Ők megvették, mi devizát kaptunk: s az ember óhatatlanul azt gondolja, most már talán nálunk is bevezetik! De nem. Még évekig tart a huzavona.

A konkolyt ki kell tépni!

Hát nem felháborító dolog, hogy ilyen módon szocialista szellemi termékkel épül egy kapitalista ország? Tévedés ne essék, nem sajnálom, hogy eladtuk a szabaldalmát. De az nagyon lehangoló, hogy az úgynevezett „illetékesek” így segítik a könnyebb élet megvalósítását.

Elmentünk a búzatábla mellett, az aranyló kalászek között, észrevettük az éleskódó növényt, megcsóváltuk a fejünket és mentünk tovább. Végre akadt egy ember, aki merete vállalni a kockázatot, nem volt gyáva. Egész egyszerűen — fejcsoválás nélkül — odament, és elkezdte tépni a konkolyt. Segítsünk neki.

Néhány szó magáról a vitáról.

Meglepett, hogy a sokszor egoistának, individualistának tartott leendő tanárok milyen hévvel, szenvedéllyel vitatkoztak egy — a közérdeket ennyire érintő — problémáról, ami ráadásul műszaki is.

Meglepett, hogy a vitázók sorában meglehetősen sok szakállas, párhuzammadrágos, egyenfrizurás hallgató ült. Ugyan már régóta tisztázott, hogy a forma és a tartalom nem ugyanaz, és mégis...

Végre tegyük túl magunkat az előítéleteken, nemcsak szóban, de tettben is. El kell ismerünk, hogy nagyon sokuk legalább annyira szeretne építő tagja lenni (és lesz is) a mi szocialista társadalmunknak, mint akármelyikünk.

És ezzel kapcsolatban egy kérdés: Szegeden, ebben az egyetemi városban csak annyi érdeklődő egyetemista van, ahányan gyéren megtöltötték a Szabadság mozi legjobb helyeit? Nosztalgiaival gondolok a Magyar Ifjúság egyik cikkére, amely arról ad hírt, hogy a Műegyetem klubjában a fiatal műszakiak (a szakbarbárok!) esténként drámát játszanak, olvasnak, táncolnak, vitatkoznak. Pedig a Műegyetemen sincs több hallgató, mint nálunk, Szegeden. Lehet, hogy máshol van a hi-ba?

Szebbé tenni az életet

Végezetül szeretném idézni az egyik vitázó gondolatmenetét: „Ebben a filmben három dolog tetszett: az őszinteség, az őszinteség és az őszinteség. Úgy vélem, minden rendes, becsületes ember elkészítette, vagy el fogja készíteni a maga kis találmányát, amivel szebbé teheti az életét. És Kovács András alkotása nagymértékben elősegítheti, hogy ezek az apró találmányok valóban fejl is építsék a mi életünket.”

Lehet, hogy ez a vélemény frázisszerű, lehet, hogy egy kicsit gyerekes, mégis azt hiszem és jól hiszem; sokszor dadogva is, de mégis igaz ügyet akarunk szolgálni. Mi, fiatalok. A mi ügyünket.
Hízó László

Diákköri konferencia a főiskolán

A közelmúltban tartották meg a tavaszi Országos Tudományos Diákköri Konferencia előkészületei jegyében összehívott konferenciájukat a Szegedi Tanárképző Főiskola tudományos diákkörei. A konferenciát három szekcióban bonyolították le. A társadalomtudományi szekció ülésén a főiskolai disztérben összesen hét dolgozatot olvastak fel. Bánki Gabriella és Kóbor Zsuzsanna tanítóképzés hallgatói és Wébel Dezső tanítóképzés hallgató neveléstudományi témakörből írták dolgozataikat. Kákonyi Vera főiskolai hallgató nyelvész-

nyelvjárási gyűjtés, Virágh Éva irodalom, Malek József orosz nyelvi tanszék, Mező Györgyi Történettudományi Tanszék és Tóth Béla a Marxizmus-Leninizmus Tanszék által kitűzött témából írt dolgozatot. Ugyancsak hét dolgozat hangzott el a természettudományi szekcióban is, a kémiai előadó teremben. Lerner Károly és Tigyi Teréz a Földrajz Tanszék, Kurth Zsuzsanna az Állattani Tanszék, Duzsik Ilona és Schneider Éva, Lehotai Erzsébet, valamint Nagy Katalin a Növénytan Tanszék, továbbá Molnár Zsu-

zsanna a Kémia Tanszék témaköréből írta meg dolgozatát.

A harmadik, a művészeti szekció ülése lényegében egy óra át nyitvatartó kamarai kiállítás volt a főiskola KISZ-klubjában. Itt Zombori Zoltán, Tomonyák Margit, Posár Mária, Kiss Margit, Póka György, Zoltánfy István és Bicskey Gábor mutatta be azokat a festményeket és grafikai munkákat, melyekkel résztvevni szándékoznak az Országos Tudományos Diákköri Konferencia képzőművészeti kiállításán.

Banki Gabriella III. évf. tanárképzés hallgató felolvassa dolgozatát a társadalomtudományi szekció ülésén